

Vězení smysl mělo, téma se dostalo mezi lidi, říká propuštěný konopný léčitel

Zdroj: iDnes, Anna Břoušková, 14.1.2024

https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/konopi-je-lek-dusan-dvorak-olomouc-aktivista-vezen.A240112_142555_olomouc-zpravy_dmk

Po víc než čtyřech letech a řadě neúspěšných žádostí o propuštění vyšel loni na podzim z vězení konopný léčitel a aktivista Dušan Dvořák. Soudy ho potrestaly šesti lety za pěstování konopí a dalšími osmi měsíci za vyhrožování prostějovskému okresnímu soudu. Třebíčský okresní soud vyhověl jeho žádosti o podmíněné propuštění. Doby prožité ve vězení ovšem Dušan Dvořák nelituje. „Musel jsem s odsouzením počítat. Neměl jsem pocit, že jsem nějak výjimečný, nežádal jsem pro sebe úlevy. Chtěl jsem jen, aby mi stát přiznal práva, která pokřivil,“ říká Dvořák.

Jaké bylo vyjít po více než čtyřech letech z vězení? Jak se cítíte na svobodě?

Mám velký pocit nejistoty z každého kroku, všechno vám víc trvá, víc se hlídáte a kontrolujete. Není to příjemné. Moje pozornost je teď zacílena na to zůstat aktivní, psát žádosti o milost pro lidi, ukázat společnosti, že jsou za nimi lidské tragédie. Veřejnost je v této věci mylně informovaná. Podobně jako soudy je schopná někoho odsoudit jen na základě předsudků a neznalosti.

Máte za sebou trest za skutek, který by dnes nebyl ani přestupkem. Vnímáte to jako nespravedlnost?

Vůbec ne, patří to ke koloritu celé téhle tragikomedie. Ale cítím křivdu, že se nikdo nezajímal o justiční korupci a pochybení v mé kauze. Že soudy lhaly, aby nemusely můj případ předat Soudnímu dvoru EU ve věci neoznámených – nevymahatelných předpisů k nakládání s konopím, že policie neměla žádný právní předpis na to, jak měřit obsah THC v konopí, ačkoliv norma EU to stanoví jasně, že soud ignoroval důkazy nepřiměřené regulace konopí k léčbě apod. Soudkyně posílající mě do vězení v odůvodnění uvedla, že se u mě nikdy nenašly léčivé přípravky. Policisté přitom psali, že je v obvinění neuvádí, protože nemají metodiku, jak změřit obsah účinných látek. Ta samá soudkyně pak musela vydat nařízení, ale až po medializaci, aby mi tinktury vydali zpět. To jsou veřejně ověřitelná fakta. A to je taky jediný pocit křivdy, který mám. Že se justice nevyrovnala s netrestností skutku podle civilizovaného práva.

Myslíte si, že to celé mělo smysl?

Smysl to mělo v tom, že se dostalo téma konopí do veřejného prostoru. Horší bylo, jakým způsobem jsem to provedl. Byl jsem hodně suverénní a egoistický. Kdybych takový nebyl, byl slušnější, možná bych tu cestu prošlapal dřív a mohli by jí jít další lidé. Jenže třeba Maria Brodská (*pozn. nemocná žena léčící se konopím osvobozená v roce 2008 nejvyšším soudem*) v pozdějších letech spáchala sebevraždu, protože byla znovu za konopí trestaná a viděla, že její snažení nikam nevedlo. V roce 2008 jsem se rozhodl prosadit právo cestou trestního práva, když mi odmítali vydat povolení s tvrzením, že nejde vydat. Mělo to viditelné efekty na prosazení konopí v léčbě. Je dostupnější těm, kteří ho potřebují, a i přístup v medicíně se pomalu mění. Forma byla z mé strany možná chybná, ale cíl byl správný. Když jsem se do toho před 15 roky pustil veřejně, vydal jsem riziku celou rodinu a bylo to pro ni těžké. Když už jsem se na tuto cestu vydal, tak to nemůžu nechat být. Dnes už vím mnohem víc po odborné stránce, ale i po té právní. Šokovalo mě, že také ústavní soud rezignoval na zjevné porušení práva na spravedlivý proces. Např. první čtyři z deseti obvinění byla v roce 2013 stažena s tvrzením, že jsem byl po dobu pěti let, a to vždycky od dubna do září, kdy roste konopí, nepřičetný. Taková choroba neexistuje. Jen abych se nemohl soudit.

Budete s tím něco dělat? Žádat odškodnění?

Nemůžu žádat o odškodnění, to mohu jen v poslední desáté kauze úrody z roku 2019, kde mi soud přiznal práva. Dal mi za pravdu, paradoxně v době, kdy jsem byl ve vězení, v tom, že jsem nevyráběl drogy a nespáchal jsem další zločin. Policie ale ještě před tímto rozhodnutím soudu celou úrodu spálila.

Jak se mění pohled na užití konopí pro léčebné účely?

Většina lidí si myslí, že je to vyřešené, že je konopí pro nemocné zajištěné, což není pravda. Počet nemocných, kteří užívají konopí, stále stoupá. V jednom z mých rozsudků se dočtete, že česká medicína je na takové úrovni, že konopí nepotřebuje. Do odvolání jsem napsal, že pokud by ho světová medicína nepotřebovala, tak by to nebyl nejprodávanější lék, který dokonce porazil viagru a jako lék ho neschvalovali poslanci zákonem. Stávající medicína je bezradná ve věci chronických a neléčitelných onemocnění, a to je přesně oblast, kde umí konopí pomoci. Levně a efektivně.

Nabízí se otázka, proč není dostupnější, je to jen legislativou?

Odpověď je jednoduchá – protože konopí nejde patentovat. Brzy se bude patentovat lék, který je molekulou z konopí, pomáhat má se zubními či gynekologickými problémy. Když ale vyjmete jednu molekulu ze synergie, v níž je příroda chytřejší než člověk, tak odeberete spousty podpůrných látek. Terpeny, flavonoidy se navzájem potencují s kanabinoidy, těch známe dnes už víc než sto.

Co způsobuje, že na každého konopí účinkuje jinak?

Zaznamenal jsem případy, kdy užití 500 miligramů THC v extraktu z konopí nevedlo ke změnám vědomí. To je pro představu zhruba padesát jointů. Ptal jsem se vědců, jak je to možné, a neměli odpověď. Myslím si, že nemoc účinnou látku takzvaně sežere. Vždy se v těchto případech jednalo o lidi s rakovinou. Někomu může konopí dát chuť k jídlu, někomu jinému může pomoci k lepšímu metabolismu a snížit váhu. Někdo říká, že se po konopí dobře spí – pak užívá pravděpodobně to s vyšším obsahem CBD, které je relaxační. Sativa má zase účinky více aktivující. Záleží na konkrétním složení. Právě proto, že je tam tolik proměnných, můžete mít konopí zcela různé poměry účinných látek a tím i odlišné farmakologické působení. Pro farma byznys je taková situace extrémně nevýhodná. Pak chápete, proč má lékař a lékárník s konopím třikrát víc administrativy a potíží, házet klacky pod nohy lze různě.

Vraťme se k zákonu o legalizaci konopí, který by měla vláda v těchto dnech projednávat.

Slovo legalizace nemám rád.

Proč?

Je neurčité. Když řeknete legalizace, pro řadu lidí ve vztahu ke konopí je to jako červená na býka. Patří na okraj do společnosti nějakých divných feťáků. Slova a to, jak je používáme, mají velký význam zejména v souvislosti s drogovou problematikou. Anglicky je lék „drug“ – přitom když u nás řeknete droga, tak vám naběhnou úplně jiné asociace, než když se řekne lék nebo bylinka. Vybaví se vám buď radostný nebo strachuplný obsah, který se promítá z veřejného prostoru, v němž se pohybujeme.

Tak tedy regulace konopí. Jak zákon promění situaci?

Je spočítané, že prohibice stojí nás všechny ročně tři čtvrtě miliardy korun. Všude, kde konopí povolili, tak zůstává dál černý trh, to je samozřejmé, ale je minimalizovaný a s ním se snižují i jeho dopady a rizika. Vždyť to je onen princip harm reduction. V Izraeli například vydává léčiva pěstitel, ne lékárny. Ten totiž může hned reagovat – Vám to neudělalo dobře, nebo není tam požadovaný efekt? Fajn, zkusíme něco jiného. Tělo mluví. Pěstitel, který zná rostliny a jejich vlastnosti, umí připravit extrakt podle toho, co pacient potřebuje.

Ale tak to nefunguje jen v Izraeli. V Kanadě jsou na tom podobně. Je to cesta i pro nás?

U nás je bohužel medicínský systém nastaven tak, že to nejde. Pokud se podaří prosadit v rámci zákona o regulaci trhu s konopím konopné kluby, které fungují v šedé zóně v Belgii, Španělsku, Nizozemí a dalších zemích, je v nich obrovský potenciál pro medicínský výzkum. Když se lidé domluví, že vznikne spolek či klub, budou mít možnost vypěstovat rostliny. Navrhoval jsem to již před patnácti lety, můj cíl byl propojit univerzity, pacienty a nevládní organizace, které budou garantovat, že se produkty nedostanou na volný trh. Klub by pak mohl být složený i z těch, co si prostě chtějí zahulit, vždyť i ten hulič chce mít něco kvalitního. Když si někde koupíte jointa na ulici, dáte si práska, ani nevíte, co je v tom za svinstvo. Reagujete na omamný efekt, ale nevíte, že to konopí může být něčím postříkané, nebo nevhodně hnojené. Konopí má tu vlastnost, že natahuje látky kořenovým systémem, proto se využívá k čištění půdy. Všechno se ale objeví v tom květu.

Jak umožnit pěstování konopí legálně?

Nejsem podpůrcem černého trhu, plodí jen neštěstí. Ten, kdo chce pěstovat konopí bez postihu, ať to ohlásí. Bude v seznamu, registraci si třeba zaplatí, sdělí základní parametry, to je vše. Pokud by byly v rámci práva prosazeny konopné kluby, a moc bych se za to přimlouval, pak by se mohly zaměřit na různé odrůdy s různými účinky. Kamarád třeba pracuje s konopím ruderalis (rumištní konopí), které roste planě na jižní Moravě. Z naprosto legálního konopí vznikají skvělé věci. V Americe zase vyšlechtili odrůdu zvanou Charlotte, která byla skvělá pro děti s nejzávažnějšími formami epilepsie. Byla natolik účinná, že vrátila děti nejpozději po sedmi měsících do školy a do života. Řada lékařů byla proti legalizaci, ale po tomto případě se veřejně káli. Bohužel neexistuje semenná banka medicínských odrůd konopí.

Takže problém pro pěstitele je hlavně ve stanoveném limitu účinných látek?

Ale vždyť ten limit THC je vymyšlený na základě ničím nepodloženého rozhodnutí politiků (od roku 2022 je limit THC v legálním konopí navýšen na 1% THC, pozn. red.). To je jako kdybyste byla souzená za to, že máte červené kalhotky, protože všichni musí nosit modré. THC samo o sobě není škodlivé. Ano, může měnit vědomí, ano, může při dlouhodobém užívání zejména u dospívajících mít vliv na jejich psychiku a vůbec prosperitu. Člověk by ale měl být souzený za to, když svým jednáním někomu škodí. A ta rostlinka už za to přece vůbec nemůže, přesto je zlikvidována. Netvrdím, že všichni pěstitelé jsou příkladní občané, ale naprostá většina z nich jsou normální lidi, nikoliv kriminálníci.

A to i mezi odsouzenými?

Zhruba každý dvacátý vězeň je tam za konopí. Ve vězení jsem se setkal s řadou konopných vězňů a četl jejich rozsudky a bylo mi úzko, kam jsme se v demokracii dostali. Nejhorší byl případ sedmdesátiletých dosud bezúhonných důchodců, oba seděli za pěstování konopí na mastičky. Celá vesnice se za ně postavila. Tyto dva dědoušky, kdybyste vyfotila a napsala nad ně „Česká narkomafie,“ tak se budou všichni čtenáři smát, až se budou za břicha popadat. Jenže namísto jsou slzy. Advokáti obou pánů si mysleli, že dostanou maximálně podmínku. A přišel rozsudek osm let. Odvolací soud jim snížil trest o tři roky. Nechci žít ve státě, kde soudci kopírují obžalobu a nehledají netrestnost a spravedlnost, když člověk nikomu neublížil a nezpůsobil žádné škody. Za pár let se prokáže, že povolení konopí nevedlo k žádným dramatickým změnám. Věřím, že se ukáže, že to společnost naopak zkultivovalo. Je to hnusný přírůstek, ale oddělí to „zrno od plev“ – v trestním smyslu. Aby sítím nepropadli do vězení i naprosto nevinní lidé. Pokud je průměrný „konopný“ trest 48 měsíců – nebo řekněme 50, ať se to dobře

počítá, krát 60 tisíc měsíčně, jeden konopný vězeň stojí daňové poplatníky tři miliony korun. Ale peníze jsou až druhotné. Za prohibicí se především skrývá spousta lidského utrpení celých rodin. Do toho tu máme paradoxy, že si i děti mohou v automatu pořídit HHC a být zfetované.

Ted' mluvíte o tak zvaném syntetickém konopí, které je u nás legální?

Schválně jsem si koupil konopí s HHC, což je syntetický kanabinoid, kterým je postříkán květ legálního neomamného konopí, a udělal jsem si jointa – je to skoro stejné jako tzv. marihuana s THC. Já a stovky dalších lidí sedíme v kriminále jen proto, že je jedna molekula HHC jiná a není napsaná na seznamu omamných látek. Má stejný efekt, pravděpodobně je dokonce násobně horší. U přírodního konopí neexistuje smrtelná dávka, kdežto z užívání syntetických kanabinoidů jsou již zaznamenány případy úmrtí. Právě v důsledku prohibice se vymýšlí nové a nové syntetické drogy. Stát není dostatečně flexibilní, aby na to reagoval. Naštěstí teď bude přijímán zákon o psychoaktivních látkách, kam bude možné jakékoliv nové látky přidávat. Je to úžasný kšeft, podle statistik za předloňský rok se spotřebovalo v České republice na dvacet tun HHC. Není tak jednoduché HHC vyrobit, asi za tím stojí nějaká farma firma.

Divadlo na cucky vytvořilo představení na motivy vašeho příběhu s názvem Tanec dervišů. Viděl jste ho?

Viděl.

Co jste na něj říkal?

Byl jsem překvapený, jak nádherně surrealistické představení bylo možné složit z dopisů Evy a mě paní režisérce Barbaře Herz. Eva je dívka, která je ve vnitřním vězení své rodiny – no a já jsem vězeň státu. Z divadla jednoho herce vzniklo velmi silné představení. Herečka Veronika Lazorčáková za něj dostala ocenění za nejlepší herecký výkon roku. Svět umění dostává i obtížná témata do jiných sfér. Teprve na základě tohoto představení a rozhovoru s režisérkou se ministr spravedlnosti začal mým případem zabývat a navrhl mi udělit milost, přestože obdržel stovky dopisů.

Jak nahlížíte na dobu ve vězení?

Není to zrovna bezpečné prostředí. Samostatným trestem je už to, že jste ve stejném prostředí s někým, kdo je agresivní a zlý.

To se vám stalo?

Třikrát. Jednou jsem skončil na šití. Ve vězení nemáte co dělat, nemáte se čím zaměstnat. Stávající vězeňství neposkytuje vězni prostor k nějaké sebereflexi. Máme psychologické a behaviorální nástroje k tomu, jak pracovat s agresí, to se ve vězeních vůbec neděje. Člověk přijde do té instituce – a pak ho jednoho dne pustí, to je všechno.

Takže po své zkušenosti jste se stal, dá se říci, kritikem vězeňského systému? Budete bojovat za jeho proměnu?

V našem vězeňství se nestává, že by bachaři byli zlí na vězně, jsou to většinou normální chlapi. A pokud má někdo zkušenost z vězení, tak to taky hned neznamena, že je to zlý člověk. Problém je v systému. Není tam individualizace trestu, příprava na normální život, propojení s civilním světem. Návštěvy jsou minimální, celé je to jako ve středověku. Přístup k internetu? Hudba sfér. Minimum intimity. Pamatuji si z devadesátých let, když jsem začínal pracovat s drogově závislými, tak v Německu již byly terapeutické komunity a alternativní tresty. Do komunity se dostal odsouzený člověk z teroristické skupiny, byl asi řidič nebo něco takového, takže dostal alternativní trest. Raději po dvou měsících z komunity odešel do vězení, protože na sobě musel pracovat. Denně byl vystavený kritice druhých, musel si to odmakat. Ve vězení máte všechno pod nosem, jídlo vám nosí. Byl jsem šťastný, když jsem sehnal alespoň práci, raději jsem zadarmo dělal úklidy a takové práce, abych se rozhýbal a zaměstnal se.

Žijete už dlouho s chronickým onemocněním. Jak se vám podařilo přesvědčit soudy, že potřebujete konopná léčiva ve vězení?

To byla čistě moje neústupnost. Jsem neskutečně tvrdohlavý, když jsem šel do kriminálu, tak jsem prohlásil, že pokud už tam musím být, tak to alespoň tam prosadím. Napsal jsem ombudsmanovi, jehož kancelář potvrdila, že mě mají poslat ke specialistovi. Podal jsem žalobu na vězeňskou službu, nakonec, možná aby se mě zbavili, mě poslali do centra bolesti v Brně, kde měli k dispozici mé záznamy a lékař potvrdil, že mi léčba pomáhá.

Co říci závěrem?

Demokratický stát by nikdy neměl rezignovat na hodnoty, na nichž je postaven. Vtělili jsme je do ústavy jako ochranu důstojnosti člověka, zákaz ubližování a ponižování, právo na zdraví a majetek, právo na osobní a rodinný život. To jsou garantovaná základní práva, která jsou u „konopníků“ s presumpcí viny systematicky porušována. Kriminalizace konopí musí skončit, je to zločin bez oběti. Civilizované trestní právo musí trestat skutečnou trestnost jednání jako je

ohrožování a svádění dětí omamnými látkami, šíření zdraví škodlivého konopí a produktů z něj plného závadových a toxických látek, nebo výnosný nezdaněný byznys. Ale i v těchto kauzách nemají pachatelé dostávat exemplární tresty vůči skutečným majetkovým a násilným zločinům. Je-li kriminalizován jeden nevinný, je kriminalizován každý. Snad si to konečně zákonodárci uvědomí.